

KÁRPÁTALJAI KULTÚRKRÓNIKA

(2019. ÁPRILIS – MÁJUS)

ELISMERÉSEK

* Idén az **Alen Panov** által 2014-ben létesített első ukrainai magánparkban megtartott ünnepségen, a beregszentmiklósi vár megmentéséért, kulturális-művészeti központtá alakításáért, a középkori történelmi építmény újjáélesztése terén végzett sokéves tevékenységéért az ötödik *Mária Terézia-rendjelet* **Bartos Józsefnek** adományozták.

* Május 4-én méltatta az Ungvár Rotary Klub és az Uzshorod-Szkala megalapításának 90. és a mozgalom újraindításának 25. évfordulóját. Ebből az alkalomból ünnepséget tartottak, melyen *Paul Harris-díjat* adományoztak **Tetyana Literátinak**, az *Elvesztett Ungvár* sorozat szerzőjének, ismert újságírónak.

* A Kiemelkedő Tudományos Teljesítmény kategóriában idén két tudóst díjazott az MTA. **Cserniczkó István** nyelvész, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpontjának vezetője, a Kárpátal-

jai Magyar Akadémiai Tanács alelnöke *Arany János-díjban* részesült.

* Idén a magyar költészet napján **Vidnyánszky Attila** Kossuth-díjas rendező, a Nemzeti Színház igazgatója vehette át Ferencváros József Attila-díját Bácskai Jánostól, a IX. kerület polgármesterétől.

* Május 29-én az MMA közgyűlésén átadták a Magyar Művészeti Akadémia állandó díjait. **Matl Péter** szobrászművész a Nagydíjat vehette át **Vashegyi Györgytől**, az MMA elnökétől. A művészt **Jankovics Marcell**, az MMA alelnöke laudálta.

* Doktori fokozatot szerzett **Kész Barnabás** néprajzkutató, történész, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF) oktatója. A kutató április 10-én *summa cum laude* minősítéssel védte meg doktori disszertációját a Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskolájában. A doktori értekezés témája: A paraszti életmód tükröződése az ugoicsai magyarság tárgyi kultúrájában.

* **Szabó Sándort**, a Kárpáti Igaz

Szó sportrovatvezetőjét a Magyar nyilak örmény tegezben című írásáért Nívódíjban részesítette a Magyar Sportújságírók Szövetsége. Az elismerést **Szöllősi György** régi-új elnöktől és **Novotny Zoltántól**, az MSÚSZ tiszteletbeli elnökétől vehette át.

FONTOSABB ESEMÉNYEK, RENDEZVÉNYEK

ÁPRILIS

* A budapesti Pódium Színház kárpátaljai turnéja során bemutatta a közönségnek a *Szeretem magát* című zenés játékot. Az eseménynek a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház adott otthont.

* Budapesten, a Petőfi Irodalmi Múzeumnak helyt adó Károlyi palota dísztermében is bemutatták **Shrek Tímea** beregszászi író *Halott föld ez* című novelláskötetét. Az ünnepélyes könyvbemutatót az Előretolt Helyőrség Íróakadémia szakmai háttérrel keretében szervezte meg.

* A magyarországi Előretolt Helyőrség Íróakadémia által szervezett irodalmi karaván a *Mesés Kárpátalja* címmel tartott felolvasókörtut Kárpátalja több intézményében, ahol az íróakadémia pályakezdő hallgatói –

Izer Janka, Kertész Dávid, Marcsák Gergely, Regós Mátyás, Shrek Tímea szerzők és **Nagygéci Kovács József, Smid Róbert** kritikus – kaptak lehetőséget munkásságuk bemutatására. A karaván első napján Beregszász (Beregszászi Városi Könyvtár), Jánosi, Harangláb, Gát és Zápszony településeket látogatták meg az akadémia tagjai, a második napon pedig a Bótrágyi Községi Könyvtárban, a Csapi 2. Számú Középfiskolában és a nagydobronyi Irgalmas Samaritanus Református Gyermekotthonban láthatták a fiatal tehetségeket az érdeklődők.

* Magyarország Beregszászi Konzulátusának szervezésében **Borisz Kuzma** kárpátaljai festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás a konzulátus Gulácsy Lajos kiállítótermében.

* Elkezdődött a Versmaraton Budapesten, a Petőfi Irodalmi Múzeumban (PIM). A költészetnap rendezvényen 60 kortárs költő 12 órán át szaval *Az év versei 2019* antológiából. Szerzők, illetve a versfelolvasók között van Kárpátaljáról **Vári Fábián László, Lőrincz P. Gabriella** és **Marcsák Gergely** költő is. A Versmaraton az M5 kulturális csatorna és a Kossuth Rádió is közvetítette.

* A magyar költészet napján a Rákóczi-főiskolán különleges műsorral készültek az I. és II. évfolyamos magyar és angol szakos diákok,

amelyet a Főiskola Esztergom termében mutattak be. A darabot **Mónus Dóra**, a II. RF KMF tanára rendezte. A műsor befejeztével kihirdették a főiskola Magyar Tanszéki Csoportja által meghirdetett szépirodalmi pályázat eredményeit. Összevont próza kategóriában **Fekete Kristóf** (II. éves MSc magyar szakos hallgató) meséje lett az első helyezett. Líra kategóriában **Nagy Tamás** (II. éves MSc magyar szakos hallgató) versei bizonyultak a legkiválóbbnak. Ezen kívül különdíjban részesült **Kontos Ferenc** fantasy regényrészletével. **Csordás László**, a II. RF KMF tanára felajánlásával a pályázaton eredményesen szereplők írásai megjelenhetnek az *Együtt* irodalmi, művészeti, kulturális folyóiratban. Az eseményt **Beregszászi Anikó**, a Rákóczi-főiskola tanára zárta, aki köszönetet mondott az előadás létrejöttéért.

* A magyar költészet napja alkalmából a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet ötödik alkalommal rendezte meg a *Vers a téren* című kulturális eseményét. A hagyományokhoz híven az érdeklődők együtt szavalták Ady Endre *Fölszállott a páva* című versét. Kárpátalja különböző szegletéből közel félszáz iskola képviseltette magát, és megközelítőleg ezer résztvevő gyűlt össze.

* A magyar költészet napja alkalmából az Erdélyi Irodalmi Karaván

keretében Kárpátaljára látogattak az Erdélyi Magyar Írók Ligájának tagjai: **Karácsonyi Zsolt** József Attila-díjas költő, a kolozsvári *Helikon* irodalmi folyóirat főszerkesztője és **Csuszner Ferenc** író. A Határon Túli Magyar Irodalmi Napok Kárpátalján rendezvénysorozat szervezője a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI). Az előadókörút első állomása a Nagyberegi Református Líceum volt, ahol rendhagyó irodalomóra került sor. A Kolozsvárról érkezett irodalmárokhöz csatlakozott **Füzesi Magda** József Attila-díjas költő, a település szülötte is.

* Az erdélyi irodalmi karaván második állomása a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium volt. A házigazdák nevében **Szabó Árpád** igazgató köszöntötte a vendégeket, majd **Dupka György** moderálásával rendhagyó irodalomóra következett. Szó esett a magyar költészet napjáról, általában a költészetről, versekről. A szerzők **Karácsonyi Zsolt és Csuszner Ferenc** felolvastak műveikből. Az élő irodalomóra után a vendégek az intézmény diákjaival és tanáraival együtt megemlékeztek az erdélyi **Dsida Jenő** költőről, aki egykor szintén a beregszászi gimnázium diákja volt. Emlékét az épület falán elhelyezett domborműves márványtábla őrzi.

Az előadókörút negyedik állomása a Nagydobronyi Református

Líceum volt, ahol a diákok rendhagyó irodalomóra keretében ismerkedhettek meg a Kolozsvárról érkezett irodalmárok munkásságával. A moderátor **Dupka György**, a KMMI igazgatója volt. A rendezvény végén **Gál Erika** igazgató köszönte meg a tartalmas és hasznos előadást. **Dupka György** az Intermix Kiadó által megjelentetett kötetekből álló ajándék könyvecsomagot adott át a tanintézmény könyvtára számára, **Karácsonyi Zsolt** saját verseskötetét, valamint a *Helikon* folyóirat néhány példányát, **Szemere Judit** pedig a Kárpátaljai Hírmondó legfrissebb számát ajánlotta a diákok figyelmébe.

Április 11-én délután az irodalomkedvelők a beregszászi Európa–Magyar Házban ünnepelték a magyar költészet napját. A találkozón bemutatkoztak az erdélyi *Helikon* és kárpátaljai *Együtt* című irodalmi folyóiratok jelen lévő szerzői (**Shrek Tímea**, **Lengyel János** és mások). Az eszmecesterén részt vett **Beke Mihály András**, a Beregszászi Konzulátus első beosztott konzulja, aki egyben az Erdélyi Magyar Írók Ligájának tagja is. A rendezvény résztvevői köszöntötték a születésnapját ünneplő **Dupka Györgyöt** is.

* Először mutatkozott be Beregszászban *A Hetedik* című budapesti irodalmi folyóirat; a rendezvénynek a Beregszászi Járási Központosított

Könyvtár adott otthont. **Lengyel János** író köszöntötte a folyóirat szerkesztőit, majd átadta a szót **Nagy Imre** főszerkesztőnek, aki megismertette a közönséggel az irodalmi orgánomot. A folyóiratban helyet kapnak pályakezdők és többkötetes alkotók művei is. **Ferencfi János**, a folyóirat alapítója hozzátette, hogy a 2016 óta megjelenő, határon túli szerzőket is szívesen befogadó lap értékközvetítő szerepet vállalt fel.

* A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet *Határon Túli Magyar Irodalmi Napok Kárpátalján* címmel rendezvénysorozatot szervezett. Ezúttal a Felvidéki Irodalmi Karaván – 2019 keretében a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának tagjai tartottak kapcsolatépítő író-olvasó találkozókat, rendhagyó irodalomórákat. A program résztvevői: **Hodossy Gyula** író, szerkesztő, könyvkiadó, a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának elnöke, **Juhász Katalin** költő, újságíró, szerkesztő, a *Szörös Kő* című irodalmi és művészeti lap egyik alapítója, később főszerkesztője, **Nagy Erika** prózaíró, szerkesztő, a SZMIT titkára.

Érkezésük napján az írócsoport az ungvári Múzeum-Kávézóban találkozott a kárpátaljai alkotók egy csoportjával (**Csordás László**, **Dupka György**, **Marcsák Gergely**, **Fuchs Andrea** és **Varga Nikolett**). Az íróvendégek másnap rendhagyó

irodalomórát tartottak a Munkácsi Állami Egyetem Humán-Pedagógiai Koledzse magyar tagozatának diákjai számára. A vendégeket **Kótun Jolán** magyar nyelv és irodalom szakos tanár fogadta és köszöntötte.

Ezt követően író-olvasó találkozóra került sor az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetében. A házigazdák nevében **dr. Zékány Krisztina**, a Magyar Filológiai Tanszék vezetője üdvözölte a vendégeket. A Bercsényi Könyvtárban lezajlott találkozót **Dupka György** moderálta.

Végezetül a találkozó-sorozat az Ungvári Járási Központi Könyvtárban (Téglás) fejeződött be. **Hodossy Gyula** költőt, **Juhász Katalin** és **Nagy Erika** prózaíró, valamint az irodalomkedvelő olvasókat **Szabó Tibor** és **Károly Erika** könyvtáros köszöntötte. A kárpátaljai és a felvidéki magyarság mai helyzetéről, az elvándorlásról és a szülőföldön való maradásról, az élhetőbb kisebbségi létről, a jogokról és a megszorításokról, a kulturális élet támogatottságáról és más aktuális kérdésekkel kapcsolatosan élénk eszmecsere alakult ki az az olvasók és az írók között. A felvidéki írók hazautazásuk előtt megismerkedtek a szlovák-ukrán határvonalon „kettézárt” Nagyszelmenc-Kisszelmenc község magyarságának tragikus helyzetével, Ungvár történelmi nevezetességeivel is.

* Az 1950-ben alapított *Alföld*

folyóirat látogatott el Beregszászba a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Magyar Tanszéki Csoportjának meghívására. A lapbemutatón **Szirák Péter**, **Lapis József** és **Herczeg Ákos** szerkesztőkkel beszélgetett **Csordás László**, a főiskola oktatója.

* A Kárpátaljai Néprajzi és Népi Építészeti Múzeumban került sor a „Hímes tojások világa” elnevezésű kiállítás-vetélkedő megnyitójára. A rendezvényt már ötödik alkalommal szervezték meg a húsvét előtti napokban az ungváriak és a város vendégeinek nagy örömeire. A MÉKK Munkácsy Mihály alkotóegyesület öt tagja: **Turák Angéla**, **Klisza Krisztina**, **Tóth–Vaskovics Beáta**, **Lőrincz Katalin** és **Bartosh Tatjana** részt vett az ungvári Néprajzi Múzeum kiállítótermében megrendezésre kerülő hagyományos Húsvét előtti hímes tojás festők kiállításán.

* Ismét megszervezte az immár hagyományos *Ihletés...* kulturális programsorozatot a Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiatalkutatók Szövetsége (KMDFKSZ, elnök: **Bencze Norbert**). Az eseményeknek az ungvári Váraljai múzeum-kávézó adott otthont.

Az est vendége a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT, elnök: **Csordás László**) volt, akikhez csatlakoztak a II. Rákóczi Ferenc Kár-

pátaljai Magyar Főiskola Magyar Tanszéki Csoportja által meghirdetett szépirodalmi pályázat helyezettei.

* A Szlovákiai Magyar Írók Társaságának meghívására a Kárpátaljai Irodalmi Karaván képviselőjében **Csornyij Dávid, Dupka György, Lőrincz P. Gabriella** Dunaszerdahely, Nagymegyér és Somorja településeken író-olvasó találkozókon vett részt. A megérkezés estjén **Hodossy Gyula** SZMIT-elnök adott munkavacsorát, amelyen a kárpátaljai alkotók társaságában **Fellinger Károly** költő, **Jakubecz Márta, Száraz Pál** író és **Zirig Árpád** költő, író vett részt, akik legújabb könyvüket dedikálva nyújtották át kárpátaljai kollégáiknak. A kárpátaljai szerzők rendhagyó irodalmi órát tartottak Nagymegyeren, a Szlovák és Magyar Tannyelvű *Kereskedelmi* Akadémián, amelyet **Hodossy Gyula** KMIT-elnök vezetett. A nap második felében a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet szerteágazó tudományos tevékenységével ismerkedtek meg. Végül a somorjai Mozi Clubban irodalmi estet tartottak a kárpátaljai szerzőkkel, **Tóth László** felvidéki író moderálásában.

* Délelőtt a kárpátaljai írók el látogattak a Dunaszerdahelyi Magángimnáziumba, ahol **Kiss László** igazgató és **Szabó B. Csilla** igazgatóhelyettes, magyar nyelv és irodalom szakos tanár fogadta őket, majd **Dupka György, Lőrincz P. Gab-**

riella és Csornyij Dávid Nagy Erika moderálásában rendhagyó irodalomórát tartottak.

* A 26. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon a dedikálók között kárpátaljai irodalmárok is megjelentek. A program szerint az első nap délutánján **Lőrincz P. Gabriella** költő *Átszállás előtt* című verseskötetét dedikálta. A második napon **Finta Éva**, beregszászi származású költő dedikálta *Ötkönyv* című kötetét, késő délután pedig az olvasók **Shrek Tímeával** találkozhattak, aki *Halott föld ez* című novelláskötetét dedikálta. Ugyanitt dedikálta *Fekete-Tisza* című első verseskötetét **Marcus Gergely** költő.

MÁJUS

* Magyarország Kormányának megbízásából, a Külgazdasági és Külügyminisztérium közreműködésével a Méry Ratio Kiadó jelentette a Borovszky Samu *Magyarország vármegyéi és városai* című, 26 kötetből álló monográfiásorozat hasonmását. A nagy értékű könyvadomány ünnepélyes átadására került sor az Ungvári Nemzeti Egyetem Rektori Hivatalának konferenciatermében. **Buhajla József** ungvári főkonzul közlése szerint „a Kárpátaljára eljuttatott könyvcsomag gazdagítja a megajándékozott szervezeti egységeket, intézményeket, könyvtárakat, egyetemet. Nehéz fel-

adat volt kiválasztani a címzetteket, mert korlátozott mennyiség állt rendelkezésre, de Magyarország Beregszászi Konzulátusával közösen megpróbáltuk úgy elosztani a csomagokat, hogy olyan helyekre kerüljenek, ahol minél több ember számára válnak elérhetővé. Egyébként Beregszászban hasonló módon 20 szervezeti egység kapja meg.”

* Magyarország Beregszászi Konzulátusa és a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház bemutatta az *Aurora Borealis – Északi fény* című filmet. (A 2017-ben készült alkotást **Mészáros Márta** rendezte, a főbb szerepekben **Törőcsik Mari** és **Tóth Ildikó** látható.)

* A Litera - irodalmi portál KILÁTÓ c. sorozatában három kárpátaljai fiatal irodalmár – **Shrek Tímea**, **Marczák Gergely** és **Kertész Dávid** válaszolt **Fehér Enikő** kérdéseire a kárpátaljai magyar irodalom jelenéről és a Kovács Vilmos Irodalmi Társaságról.

* Május 4. **Marczák Gergely** és **Shrek Tímea** nagy napja, egyben irodalmi életünk egyik jeles eseménye volt, ugyanis ekkor kötött házasságot Beregszászban a két kiváló alkotó. A makkosjánosi Helikon Hotelben szervezett esküvői mulatságon az *Együtt* irodalmi folyóirat szerkesztői, szerzői, a KVIK tagjai és az Előretolt Helyőrség Íróakadémia képviselői is részt vettek.

* A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség Szolyván megrendezte a szórványban élők szavalóversenyét.

* Az *Ablak* című előadását mutatta be a Láthatáron Csoport a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban. **Bethlenfalvy Ádám**, a darab rendezője és fordítója egy Edward Bond brit drámaíró tollából származó történetet dolgozott fel.

* A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) megtartotta 191. Közgyűlését Budapesten. Más kárpátaljai tudósok mellett a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont vezetője is részt vett a Közgyűlésen, illetve az annak keretében május 7-én, kedden sorra kerülő Külső Tagok Fórumán. Az MTA külső tagjainak fórumát Lovász László, az MTA elnöke nyitotta meg, és **Vékás Lajos**, az MTA alelnöke, valamint **Kocsis Károly**, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke vezette. A Külső Tagok Fórumán **Csernicskó István** *Két példa – sok kérdés: kutatói etika és politikai meggyőződés a társadalomtudományokban* címmel tartott előadást.

* A Hadtörténeti Intézet és Múzeum Márványtermében megrendezésre került „*A nemzetiségi és vallási jogfosztottság a Kárpát-medencében*” c. nemzetközi konferencia, melyet **Farkas Márta**, a Budavári Német Nemzetiségi Önkormányzat

elnöke nyitott meg. Előadást tartott mások mellett a Kárpátalján végben-
ment egyházüldözésről **dr. Dupka György**, a Szolyvai Emlékpark-
bizottság felelős titkára. A GULÁG-
GUPVI kutatók budapesti konferen-
ciáján elindítottuk az aláírásgyűjtést
az önálló GULÁG-GUPVI Doku-
mentációs, Kutató- és Emlékközpont
(GGDKE) létrehozásáért.

* A szórványban élők szavaló-
versenyét második alkalommal az
Aknaszlatinai Bolyai János Közép-
iskolában bonyolították le a Kárpát-
aljai Magyar Pedagógusszövetség
szervezésében.

* Az Édes anyanyelvünk nyelv-
használati vetélkedőt Beregszászban,
a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai
Magyar Főiskolán a Kárpátaljai
Magyar Pedagógusszövetség szerve-
zésében tartották meg.

* A „GENIUS” Jótékonysági
Alapítvány ötödször rendezte meg
a *Szól a fülemüle* elnevezésű népzene-
és néptánc tehetségkutató ver-
senyt Kárpátalján. A döntőre Beregszászban,
a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai
Magyar Főiskolán került sor.

* A II. Rákóczi Ferenc Kárpát-
aljai Magyar Főiskola Lehoczky Ti-
vadar Társadalomtudományi Kuta-
tóközpontjának szervezésében mu-
tatták be *A történelmi egyházak –
Modern társadalom* című kiadványt.
A szerkesztők nevében **Dr. Várhe-
lyi Krisztina**, az Élterő Lélek Ala-

pítvány titkára foglalta össze annak
a határokon átnyúló közös kutatás-
nak az eredményeit, amelynek célja
a történelmi egyházak társadalmi és
gazdasági szerepvállalásának felmé-
rése volt Borsod-Abaúj-Zemplén
megye és Kárpátalja magyarlakta
területein. Ezt követően a kötet szer-
zőiként a Rákóczi-főiskola munka-
társai ismertették tanulmányaikat.
Darcsi Karolina általános képet
adott a kárpátaljai kutatás folyama-
táról. **Dr. Radvánszky Ferenc** (lel-
kész, tanár, II. RF KMF) a kárpát-
aljai református egyházzól, míg **Dr.
Molnár Ferenc** (kutató, II. RF KMF
LTTK) a Beregszászi Magyar Espe-
resi Kerületről tartott előadást. A
hozzászólásokat követően, a könyv-
bemutató **Dr. Csatáry György** igaz-
gató zárszavával ért véget.

* A magyar állam Munkácson
megvásárolta az egykori Osztrák-
Magyar Bank impozáns, a város
egyik legemblematikusabbnak szá-
mító épületét, amelyben a felújítást
követően a helyi magyar közössé-
get szolgáló Munkácsy Mihály Kul-
turális Központ kap helyet – jelen-
tette be **Greza István** miniszteri
biztos hétfőn a kárpátaljai városban,
miután megbeszélést folytatott a
helyi magyar politikai, civil, egy-
házi és oktatási szervezetek, vala-
mint intézmények vezetőivel. A mi-
niszteri biztos azt is elmondta, hogy
tervezik az egykori banképület nagy

alapterületű udvarának turisztikai célú hasznosítását. Ugyancsak a Magyar Ház előtti téren állítják majd fel Munkácsy Mihály életnagyságú szobrát, amelynek a gipszből készült mintája a festő halálát követően elkészült ugyan, de az államváltások miatt soha nem sikerült bronzba önteni és méltó környezetben elhelyezni.

* Az ilosvai járási Drágabártfalván (Drahobratovo) magyar kormányzati támogatásból épült hősi emlékművet avattak. Az emlékmű az érintett országok címereivel díszített márványtábláira külön-külön vésték fel az 1848–1849-ben honvédként elesett öt hős, valamint az első és a második világháború magyar, a Csehszlovák Hadtest és a Vörös Hadsereg hősi halottainak, illetve öt drágabártfalvai hős nevét. A márványlapokra ugyanakkor a holokauszt idején elhurcolt és elpusztult hetvenhárom helyi zsidó lakos neve is fölkerült. Külön emléktáblát kapott Margareta Bobinec drágabártfalvai származású, 1944-ben Európában légi csatában életét vesztő amerikai pilóta neve is, akit Franklin D. Roosevelttel posztumusz hősi érdemrenddel tüntetett ki.

* Idén harmadik alkalommal szervezték meg a Szülőföldemen magyarul konferenciát Nagydobronyban, melynek keretében felavatták a Hatrác patakon átívelő új hidat és a Nagydobronyi Tájházat.

* Az NMI Művelődési Intézet a *Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 kiemelt projekt keretében – Partnerségben a közművelődéssel* címmel a Lakitelek Népfőiskolában kétnapos, nemzetközi tudományos konferenciát rendezett konzorciumi partnereivel, a Szabadtéri Néprajzi Múzeummal és az Országos Széchenyi Könyvtárral együttműködésben. Többek között a 4. szekcióban (Széchenyi terem) **Tölcser Tímea** vezetésével a határon túli magyar intézmények képviselői léptek fel, köztük dr. **Dupka György**, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet igazgatója is. A konferencia munkájában részt vett **Marcsák Gergely** költő, a KVVIT alelnöke és **Shrek Tímea** prózaíró, a KVVIT titkára.

* A Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozata májusi ÉLŐFOLYÓIRAT sorozatában a Múcsarnokban bemutatta a beregszászi *Együtt-et*, a Magyar Írószövetség Kárpátaljai Írócsoportja folyóiratát. Az irodalmi est házigazdája a **Vári Fábíán László** költő, szerkesztő, az MMA rendes tagja volt. Közreműködött: **Csordás László**, szerkesztő, **Kopriva Nikolett** költő, a Kárpát-medencei Tehetséggondozó Nonprofit Kft. (KMTG) tagja, **Bálint Márta** Kossuth-díjas színművész, **Legerski Attila** színművész és **Dinnyés József** daltulajdonos.

* Az Erdélyi Magyar Írók Ligája meghívására a Kárpátaljai Magyar Irodalmi Karaván tagjai, a KMMI képviselőjében **Dupka György** író, történész, **Marcusák Gergely** költő, a KVVIT alelnöke és **Shrek Tímea**, a KVVIT titkára, prózaíró tartott felolvasást Közép-Erdély több intézményében **Demeter Zsuzsa** irodalomtörténész, a *Helikon* folyóirat szerkesztője moderálásában. Az első nap délutánján író-olvasó találkozóra került sor Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusa dísztermében. A második nap délelőttjén rendhagyó irodalomórán vettek részt a bánffyhunyadi Octavian Goga Elméleti Líceumban. Délután felkeresték a szamosújvári Kemény Zsigmond Elméleti Líceumot, ahol a felolvasást követően az erdélyi és a kárpátaljai irodalmi élet jelenlegi helyzetéről is elbeszéltek. A jelenlévők érdeklődéssel fogadták **Marcusák Gergely** *Fekete-Tisza* című verseskötetét és **Shrek Tímea** *Halott föld ez* című novellagyűjteményét, amelyek a budapesti KMTG kiadásában jelentek meg. Tisztelegtek Kemény Zsigmond író mellszobránál. Az esti órákban ellátogattak a *Helikon* című folyóirat szerkesztőségébe.

* Immár tizenharmadik alkalommal rendezték meg a Kárpátaljai Tudományos Diákköri Konferenciát (KTDK). Az esemény a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF) és a „GENIUS” Jó-

tékonyági Alapítvány közös szervezésében, a HTDK – TDK Határok Nélkül szakmai partnerségével valósult meg a Rákóczi-főiskolán.

* A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban idén is megszervezték a kárpátaljai gyermekszínházasok találkozóját. Az eseményen 4 színházas csoport vett részt, a csoportok előadásait háromfős zsűri bírálta el. A találkozón részt vett a sárosoroszi Kököresin, a dédai Csaj-raj színházasokcsoport, valamint a Beregszászi Színház Ficseri Gyermekstúdiójának kis- és nagycsapata.

* A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége, a Somi Általános Iskola és a Somi Községi Könyvtár az Írók a pulpituson program keretében köszöntő ünnepséget szervezett a 70 éves NAGY ZOLTÁN MIHÁLY József Attila-díjas író, a Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozatának rendes tagja tiszteletére. Az intézmény dísztermében üdvözlő beszédet mondott **Popovics Nikoletta**, a Somi Községi Könyvtár vezetője, aki egyben köszöntötte **Beke Mihály Andrást**, a beregszászi konzulátus első beosztott konzulját, **Fülöp Andreát**, az Ungvári Magyar Főkonzulátus konzulját, **Matl Péter** munkácsi szobrászművészt, **Halász Lászlót**, a járási közgazgatási hivatal művelődési főosztályának főosztályvezetőjét, **Varga**

Évát, a beregszászi járási központi könyvtár igazgatóját, az *Együtt* című irodalmi folyóirat megjelent szerzőit. Ezt követően a rendhagyó író-olvasó találkozón **Nagy Zoltán Mihály** és olvasóinak beszélgetését **Dupka György** moderálta. A program második felében a tantestület és a könyvtárosok felköszöntötték a Bereg-vidék neves szülöttét, aki április 8-án ünnepelte 70. születésnapját. **Dupka György** a KMMI-oklevelét, **Matl Péter** a Vereckei-hágón felállított emlékművének makettjét nyújtotta át. A rendezvény befejező részében az író tiszteletére rendezett két kiállítás megnyitására is sor került. **Matl Péter** *Ötösével/Po pjaty* című, a „malenkij robot” sztálini légervilágát, az elhurcolt magyar emberek szenvedéstörténetét felidéző pasztell kiállítását mutatta be.

* Második alkalommal rendezték meg Tiszapéterfalván a Kárpátalja Gyöngyszemei Népdalénekesek találkozóját. A találkozót **Kokas Erzsébet**, ének-zene népi énektanár, a Kokas Banda népzenei együttes szólistája szervezte meg. A program során bemutatkoztak a fiatal énekesek, a tiszabökényi Tisza Csillag asszonykórus szatmári népdalokat adott elő, **Illyés Margit** tiszabökényi lakos a lánykorában énekelt dalokkal ismertette meg a közönséget, a nagypaládi Kokas testvérek juhász nótákat énekeltek, a talpalávalót a

Kokas Banda húzta. A résztvevők a program során megtekinthették a fertősalmási **Botos Magdus** varrottasait, kézzel horgolt futó csipkéit és legelső varrógépét. Megismerhették **Kokasné Marozsi Rozália** és **Kokasné Gajdos Rozália** pokrócszövő technikáit, valamint az **id. Kokas Erzsébet** által készített népviseleteket, illetve a Rákóczi-év tiszteletére készült Rákóczi-mintás keresztiszemes övet is.

* *Magyarellenes megnyilvánulások Ukrajnában* címmel mutattak be dokumentumfilmet az Uránia Nemzeti Filmszínházban. A film alapjául szolgáló anyagot a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség megbízásából a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola bázisán működő Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpont állította össze. 2014 és 2018 között 426 magyarellenes esetet dokumentáltak. Az ötéves intervallumot felölelő kutatás eredményeiből a TV21 Ungvár stábjája készített filmet. A vetítésre ellátogató kárpátaljai és anyaországi érdeklődők ingyen vehettek részt az eseményen. A filmbemutatót kerekasztal-beszélgetés követte, amelynek moderátora a TV21 Ungvár felelős szerkesztője, **Sterr Attila** volt. **Dr. Szilágyi Péter Ferenc**, a Miniszterelnökség nemzetpolitikai államtitkárságának miniszteri biztosa a kutatómunka szakszerűségét méltatta és a

téma feldolgozásának hiánypótló jellegét emelte ki.

* A kárpátaljai magyarok gondjairól is beszélt a magyar köztársasági elnök az új ukrán államfővel hétfőn, **Volodimir Zelenszkij** beiktatása után Kijevben. **Áder János** azt javasolta ukrán partnerének, hogy minél hamarabb állítsanak fel egy közös bizottságot, amelyben az összes vitás kérdést nyugodt légkörben tudják megbeszélni és megoldani. A javaslatot **Zelenszkij** helyeslően fogadta.

* Európa-napot rendeztek az UNE UMOTI Magyar Történelem és Európai Integráció tanszék szervezésében. Mások mellett előadást tartott **Kuti László**, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának első beosztott konzulja, **Dolinai Zsuzsa**, **Józsa Attila** tanárok.

* Kolozsváron, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Hunyadi Mátyás dísztermében a „Történelmi Filmklub, a GULÁG-GUPVI emlékévkben készült filmek bemutatása” következő vetítésére került sor, ahol a *Kárpátaljai tragédia* c. filmet tekintették meg. A film bemutatása után interaktív beszélgetés zajlott a közönség bevonásával, a rendező-forgatókönyvíróval, **Hajduk Mártával**, a projekt felelősével, **Matkovits-Kretz Eleonórával** és a téma erdélyi törté-

nész szakértőivel dr. **Murádin János Kristóffal** és **Benkő Leventével**.

* Az Anyanyelvápolók Szövetsége és a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága konferenciát rendezett Badacsonyan *Határtalan magyar irodalom* címmel. A konferencián a határon túli és a diaszpórában élő magyarság irodalmának helyzetét tekintették át. Mások mellett **Zékány Krisztina** *Kárpátaljai írók és költők vendégként a MOZAIK-ban, A magyar irodalom gyermekszemmel (egy kárpátaljai magyar tannyelvű középiskolák számára meghirdetett kreatív irodalmi verseny alapján), A kárpátaljai magyar irodalom helye a középiskolai és egyetemi oktatási programban, Lőrincz P. Gabriella* *A lágerballadák keletkezése és jelenléte, Marcsák Gergely* „... roskad az erkölcs, bomlik a kéve”... - *verseszmény és múltidézés Vári Fábián László költészetében, Csordás László* *A kulturális különbségek játéka Berniczky Éva Szerencseyökér című novellagyűjteményében, Dupka György* *Irodalmi élet Kárpátalján az ezredforduló után* címmel tartott előadást.

* **Zsigmond Dezső** magyarországi filmrendező megható dokumentumfilmben mutatja be Aknaszlatina múltját és tragikus jelenét.

ÚJ KÖNYVEK 2019

Magyarországon megjelent könyvek:

* **Marcsák Gergely:** *Fekete-Tisza*. Versek. Előretolt Helyőrség Íróakadémia (KMTG), Budapest, 2019.

* **Shrek Tímea:** *Halott föld ez*. Novellák. Előretolt Helyőrség Íróakadémia, (KMTG), Budapest, 2019.

* **A kárpátaljai magyarság a 21. században**. Esszék, tanulmányok. Magyar szemhatár. Sorozatszerkesztő: Pusztay János. A kötet összeállító szerkesztője: Zékány Krisztina. Szerzők: Bacsó Róbert, Balogh Csaba, Bence Norbert, Bocskor Szedlakovics Zita, Dunda György, Kovács Péter, Nagy István, Pogány István, Pusztay János, Revalló Nikoletta, Rezes József, Spenik Sándor, Zékány Krisztina, Zubánics László. Nap Kiadó Kft., Budapest, 2018.

* **Vári Fábián László:** *A kakukknővér* (76 ruszin és ukrán népballada – műfordítások) MMA Kiadó, Budapest, 2019.

Kárpátalján 2019-ben megjelent könyvek:

* **Lengyel János:** *Feltámadás Beregszászon. Mitracsek úr visszatér. Egy különös történet különleges folytatása*. Kárpátaljai Magyar Könyvek 277. – Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2019.

* **Czébely Lajos:** *Jelek egy félszigetről*. Tanulmányok, cikkek, emlékbeszédek válogatott gyűjteménye. Kárpátaljai Magyar Könyvek 280. – Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2019.

* **Weinrauch Katalin:** A múlt évek útján. Elbeszélések, karcolatok. Kárpátaljai Magyar Könyvek 278. – Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2019.

* **Nagy Zoltán Mihály:** *A sátán fattya*. Kisregény. Ötödik kiadás. Kárpátaljai Magyar Könyvek 285. – Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2019.

* **Szabó Pálóczi Attila:** *Varrat-szedés*. Versek. Kárpátaljai Magyar Könyvek 284. – Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, 2018.

* **Tízéves a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet**. Összeállította: Dupka György és Zubánics László. KMMI-Füzetek XXIII., Beregszász-Ungvár, 2019.

* **Rákóczi turulmadara**. A Nagyságos Fejedelem és kora a nép emlékezetében: történeti mondák, legendák, emlékhelyek Kárpátalján. Összeállította: Dupka György és Zubánics László. KMMI-Füzetek XXIV., Beregszász-Ungvár, 2019.

ELŐKÉSZÜLETBEN

Dupka György: *Emlékút a magyar rabok nyomában (Oroszország, Baskíria, Csecsenföld, Kaukázus,*

Ázsia régióiban). (Munkacím) Kárpátaljai Magyar Könyvek 265. – Ungvár-Budapest: Szolyvai Emlékparkbizottság, Intermix Kiadó, 2019.

Stók Lajos: *Vadásztörténetek az Erdős-Kárpátokból*. (Sajtó alá rendezte: Czébely Lajos). Kárpátaljai Magyar Könyvek 279. – Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2019.

Horváth Sándor: *Hatvan: 30 vers és 30 elbeszélés*. (Munkacím) Szerkesztő: Szemere Judit. Kárpátaljai Magyar Könyvek 286. A kiadvány megjelenését a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet támogatta. – Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, 2019.

Összeállította: *Dupka György*